

دین و زندگی

جلسه هشتم

« درس سوم »

« معجزه ای از نوع کتاب »

ستاره ای بدرخشید و ماه مجلس شد

دل رمیده ی ما را انیس و مونس شد

نگارِ من که به مکتب نرفت و خط ننوشت

به غمزه مسأله آموز صد مدرّس شد

« حافظ »

ارتباط معنایی با آیه ی « وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ

وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذًا لِآرْتَابِ الْمُبْطِلُونَ »

قرآن کریم، آخرین کتاب الهی است که بر خاتم پیامبران
نازل شده است.

قرآن کریم این ویژگی را دارد که:

دلیل و سند جاودانه ی نبوت پیامبر اکرم (ص) است.

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّمَّنْ مِثْلِهِ
وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

۱- آیه تحدی (مبارزه طلبی)

۲- خطاب به مخالفان سر سخت اسلام

۳- آسان ترین راه برای غیرالهی نشان دادن اسلام و قرآن

کریم آوردن سوره ای مشابه، به یکی از سوره های قرآن

فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ

وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ

۱- ناتوانی دیگران از آوردن مانند قرآن در گذشته و آینده

۲- جاودانگی قرآن کریم

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا

فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

۱- اعجاز محتوای قرآن (انسجام درونی در عین نزول

تدریجی)

۲- عدم تناقض و ناسازگاری در قرآن

وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذًا
لَأَرْتَابَ الْمُبْطِلُونَ

۱- امی بودن پیامبر

۲- ارتباط معنایی با شعر « نِگارِ من که به مکتب نرفت و

خط نوشت *** به غمزه مسأله آموز صد مدرس شد »

۳- بی اثر شدن تردید شکاکان نبوت پیامبر معلول

ننوشتن و نخواندن پیامبر اسلام

سند و دلیل نبوت

هر یک از پیامبران الهی معجزه ای داشتند که بدان وسیله پیامبر بودن خود را ثابت می کردند. از معجزه های حضرت موسی (ع)، یکی تبدیل شدن عصایش به ماری بزرگ بود و دیگری نوری بود که هنگام بیرون آمدن دست او از گریبان، همه جا را روشن می کرد. از معجزه های حضرت عیسی (ع) شفا دادن بیماران لاعلاج و زنده کردن مردگان بود. معجزه ها به اذن خدا انجام می شد و فقط برای اثبات نبوت پیامبران به کار می رفت. برخی از پیامبران گذشته کتاب آسمانی داشتند اما به عنوان معجزه مطرح نکردند.

معجزه ی اصلی پیامبر اکرم (ص) قرآن کریم است و همان طور که در آیات ابتدای درس خواندیم، از مخالفان می خواهد اگر در الهی بودن این کتاب شک دارند، یک سوره مانند آن بیاورند. این دعوت به مبارزه را « تَحَدّی » می گویند. از آن روز که قرآن کریم دعوت به مبارزه را اعلام کرده است بیش از چهارده قرن می گذرد. مخالفان سرسخت اسلام در این باره تلاش فراوان کرده اند اما

نتوانسته اند سوره ای، حتی به اندازه ی سوره ی
« کوثر » بیاورند که دانشمندان و متخصصان، برابری آن
را با سوره ای از قرآن بپذیرند؛ درحالی که آسان ترین راه
برای غیرالهی نشان دادن اسلام و قرآن کریم، آوردن
سوره ای مشابه یکی از سوره های این کتاب الهی است.

ختم نبوت و معجزه ی جاویدان

از آن جا که پیامبر اکرم (ص) آخرین پیامبر و تعلیمات ایشان برای همه ی زمان های بعد از اوست، سند نبوت و حقانیت او نیز به گونه ای است که در همه ی زمان ها حضور دارد و هم اکنون نیز مخالفان را به آوردن سوره ای مانند سوره های خود دعوت می کند. اگر معجزه ی پیامبر اکرم (ص) از نوع کتاب و علم و فرهنگ نبود، نمی توانست شاهی حاضر و دائمی بر نبوت ایشان باشد.

شگفتی این اعجاز در آن است که هر قدر زمان می گذرد و انسان به قلّه های بلندتری در علم و معرفت دست می یابد، نه تنها از ارزش آن کاسته نمی شود بلکه درخشندگی اش آشکارتر می گردد و ابعاد جدیدی از معارف آن کشف می شود.

جنبه های اعجاز قرآن کریم

هر کتابی از دو جنبه قابل بررسی است: یکی **لفظی** و دیگری **محتوایی**.

در پیام آیات ابتدای درس دیدیم که تحدی قرآن کریم منحصر به یکی از این دو جنبه نیست و از مخالفان خواسته شده که برای اثبات ادعای خود سوره ای بیاورند که چه از نظر لفظی و چه از نظر محتوایی شبیه قرآن باشد. اکنون هر یک از این دو جنبه را بررسی می کنیم:

۱ - **اعجاز لفظی:** هر کس که اندکی با زبان عربی آشنا باشد، پس از انس با قرآن، درمی یابد که این کلام با سایر کلام ها کاملاً متفاوت است. فصاحت و بلاغت قرآن کریم، از آغاز نزول مورد توجه همگان و حتی مخالفان قرار گرفت. زیبایی های لفظی، ساختار موزون کلمه ها و جمله ها، رسایی در معنا با وجود ایجاز و اختصار و بسیاری دیگر از ویژگی های هنرمندانه ی ادبی قرآن کریم، بی مانند است.

همین زیبایی و شیرینی بیان، موزون بودن کلمه ها و رسایی تعبیرات، در طول تاریخ سبب نفوذ خارق العاده ی این کتاب آسمانی در افکار و نفوس شده است. در اوایل بعثت، سران مکه افرادی را مأمور کرده بودند که نگذارند مردم به خانه ی پیامبر(ص) بروند و آیات قرآن را بشنوند؛ زیرا می دانستند که این آیات، شنونده را تحت تأثیر قرار می دهد.

۲ - اعجاز محتوایی:

الف) انسجام درونی، در عین نزول تدریجی : می دانیم که آثار و نوشته های اولیه ی دانشمندان و متفکران با آثار دوران پختگی و کمالشان متفاوت است. از این رو دانشمندان معمولاً در نوشته های گذشته ی خود تجدیدنظر می کنند و اگر بتوانند، کتاب های گذشته ی خود را اصلاح می نمایند.

با این که بیش از شش هزار آیه ی قرآن کریم در طول ۲۳ سال نازل شده و درباره ی موضوعات متنوعی مانند توحید، معاد، انسان، نظام خلقت، سرگذشت پیامبران، نظام اجتماعی، اخلاق و احکام سخن گفته است، با وجود این، نه تنها میان آیات آن تعارض و ناسازگاری نیست، بلکه آیاتش دقیق تر از اعضای یک بدن با یکدیگر هماهنگ اند.

(ب) تأثیر ناپذیری از عقاید دوران جاهلیت: در هر دوره ای از زمان، مجموعه ای از افکار، عقاید، آداب و رسوم که از آن به فرهنگ تعبیر می شود، مردم را کم و بیش تحت تأثیر قرار می دهد.

فرهنگ مردم حجاز آمیزه ای از عقاید نادرست و آداب و رسوم خرافی و شرک آلود بود. آنان حتی آداب توحیدیِ باقی مانده از زمان حضرت ابراهیم (ع) را با شرک آمیخته و کعبه را مرکز بت های کوچک و بزرگ کرده بودند.

با وجود این، قرآن کریم نه تنها از این فرهنگ تأثیر
نپذیرفت بلکه به شدت با آداب جاهلی و رسوم خرافی آن
مبارزه کرد و به اصلاح جامعه پرداخت و از موضوع هایی
چون عدالت خواهی، علم دوستی، معنویت و حقوق برابر
انسان ها که آرمان های مقدس بشریت به شمار می روند
سخن گفت.

(ج) جامعیت و همه جانبه بودن: قرآن کریم با وجود این که حدود پانزده قرن پیش و در جامعه ای به دور از فرهنگ و دانش نازل شده در مورد همه ی مسائل مهم و حیاتی که انسان در هدایت بدان نیاز دارد، سخن گفته و چیزی را فروگذار نکرده است. این کتاب فقط از امور معنوی یا آخرت و رابطه ی انسان با خدا سخن نمی گوید، بلکه از زندگی مادی و دنیوی انسان، مسئولیت های اجتماعی و رابطه ی وی با انسان های دیگر سخن می گوید و برنامه ای جامع و همه جانبه را در اختیارش قرار می دهد.

(د) تازگی و شادابی دائمی: معمولاً افکار و اندیشه‌ها به تدریج کهنه می‌شوند و با پیشرفت فرهنگ و دانش بشری همه یا قسمتی از آن‌ها جای خود را به اندیشه‌های جدید می‌دهند. اما می‌بینیم که قرآن کریم نه تنها با پیشرفت زمانه کهنه نمی‌شود، بلکه افق‌های جدیدی از حکمت، علم و معرفت را به روی جویندگان می‌گشاید. این کتاب، کتابِ دیروز، امروز و فرداهای انسان‌هاست. هر چه زمان بگذرد و انسان‌ها به درجات عالی‌تری از فرهنگ و دانش برسند، درخشندگی و شادابی قرآن بیش‌تر نمایان خواهد شد.

ه) ذکر نکات علمی بی سابقه: در جامعه ای که علم و دانش جایگاهی نداشت و خبری از رشته هایی مانند فیزیک، زیست شناسی، گیاه شناسی و ستاره شناسی نبود، قرآن کریم اشاره به برخی نکات علمی می کند که در تمام دنیای آن روز بی سابقه بود و بعدها توسط دانشمندان کشف گردید.

به دو نمونه از این نکات علمی توجه کنید:

۱- مردم از وجود زوجیت در انسان ها و حیوان ها مطلع بودند. اما بعدها دانشمندان دانستند که نوعی از زوجیت در گیاهان هم هست. در بسیاری از آن ها نر و ماده بر یک پایه قرار دارند و در برخی دیگر درخت نر از درخت ماده جداست.

امروزه روشن شده که گونه هایی از زوجیت در سایر موجودات هم وجود دارد، مانند بار مثبت و منفی الکترون و پروتون و بارهای مغناطیسی متضاد.

قرآن کریم از این زوجیت ها خبر داده است.
مثلاً می فرماید که ما زمین را گسترانیدیم و کوه های بلند و
استوار را بنا نهادیم و از هر گیاهی به صورت زوج در آن
رویاندیم. آن گاه دامنه ی زوجیت را توسعه می دهد و به
همه ی اشیاء می رساند و می فرماید از هر چیز دو گونه
آفریدیم.

۲- تا قبل از قرن هجدهم دانشمندان فکر می کردند که ستارگان به سقف آسمان ها، چسبیده اند و به همین علت نمی افتند. اما قرآن کریم از وجود جاذبه ی میان ستارگان، به طوری که همه ی مردم بفهمند خبر داد و آن را عامل درهم نرفتن ستارگان در یکدیگر معرفی کرد و فرمود :

« خداوند، آسمان ها را با ستون هایی که برای شما دیدنی نیستند، برپا داشته است. »

امّی بودن پیامبر (ص) و معجزه بودن قرآن

از موضوعات شگفت انگیز و زیبا عرضهی قرآن کریم توسط پیامبری امّی و درس نخوانده بود.

مورخان نوشته اند که تا قبل از ظهور اسلام، آموختن علم در میان مردم حجاز مرسوم نبود و جایی برای درس خواندن وجود نداشت.

اندیشه و تحقیق

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ.....

۱- اولین آیات نازل شده بر پیامبر که دلالت بر دانش آموختن دارد.

۲- اشاره به اعجاز محتوای قرآن یعنی تأثیرناپذیری قرآن از فرهنگ و عقاید دوران جاهلیت دارد.

۱- با توجه به آیه ی « أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا » و « این که قرآن، کتاب دیروز، امروز و فرداهای انسان هاست.» به ترتیب بیانگر کدام جنبه از نشانه های محتوایی قرآن است؟ (سراسری خارج از کشور - ۹۱)

۱) تأثیر ناپذیری - جامعیت و همه جانبه بودن

۲) تأثیر ناپذیری - تازگی و شادابی دائمی

۳) انسجام درونی، در عین نزول تدریجی - جامعیت و همه جانبه بودن

۴) انسجام درونی، در عین نزول تدریجی - تازگی و شادابی دائمی
گزینه ی «۴» صحیح است

۲- تأثیرناپذیری قرآن کریم از آداب و فرهنگ حاکم بر

جامعه و مبارزه ی سرسخت و جدی با آداب جاهلی و موفق

شدن در این مبارزه و آیه ی « لَّا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ

الْقَمَرَ » به ترتیب کدام جنبه از اعجاز را بیان می کنند؟

(۲) محتوایی - محتوایی

(۱) لفظی - لفظی

(۴) محتوایی - لفظی

(۳) لفظی - محتوایی

گزینه ی «۲» صحیح است

(سراسری هنر - ۹۱)

۳- « امّی بودن پیامبر » که یک عامل تأثیرگذار مثبت در حقانیت دعوت و بی اثرکننده ی تردید شکاکان نبوت آن بزرگوار بود، از دقت در کدام آیه استنباط می شود؟

(۱) أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا
(سراسری تجربی - ۸۹)

(۲) فَإِنْ لَمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ
(۳) وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ
وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ

(۴) وَمَا كُنْتَ تَتْلُو مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ وَلَا تَخُطُّهُ بِيَمِينِكَ إِذَا لَارْتَابَ الْمُبْطِلُونَ
گزینہی «۴» صحیح است

۴- ساده ترین راه برای غیر الهی نشان دادن اسلام و قرآن کریم، بود که قرآن در این باره می فرماید:

(سراسری هنر - ۸۹)

۱) آوردن سوره ای مشابه یکی از سوره های این کتاب الهی -
« و لن تفعلوا »

۲) تلاش مخالفان پیامبر (ص) برای مبارزه ی فرهنگی با عقاید اسلام - « و لن تفعلوا »

۳) آوردن سوره ای مشابه یکی از سوره های این کتاب الهی -
« فان لم تفعلوا »

۴) تلاش مخالفان پیامبر (ص) برای مبارزه ی فرهنگی با عقاید اسلام - « فان لم تفعلوا »
گزینه ی «۱» صحیح است

« درس چهارم »

« گستره رسالت پیامبر »

لَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِن كَانُوا مِن قَبْلُ
لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

۱- بعثت پیامبر(ص) از میان خود مردم منتهی است از سوی خدا
بر مومنان

۲- اولین قلمرو رسالت (يَتْلُو) = دریافت ابلاغ و وحی

۳- دومین قلمرو رسالت (يُعَلِّمُهُمُ) = تعلیم و تبیین تعالیم
(مرجعیت دینی)

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ

۱- قلمرو ولایت ظاهری (أَطِيعُوا)

۲- پذیرش ولایت الهی و نپذیرفتن حاکمیت طاغوت

۳- بی نصیبی از محبت خداوند معلول عدم اطاعت خدا و

رسول است.

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ

كَفَرُوا أَوْلِيَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ

أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

۱- خداوند سرپرست مومنان است.

۲- پذیرش ولایت الهی و نپذیرفتن حاکمیت طاغوت

وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا

۱- حفظ استقلال جامعه اسلامی (قاعده نفی سبیل)

۲- اشاره به قلمرو ولایت ظاهری دارد.

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا بِمَا نُزِّلَ إِلَيْكَ وَ مَا أُنزِلَ
مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ
يَكْفُرُوا بِهِ وَ يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

۱- ایمان پنداری (غیر واقعی) طلب داوری از طاغوتیان
است.

۲- پذیرش ولایت الهی و نپذیرفتن حاکمیت طاغوت

۳- مسلمانان نباید برای داوری نزد طاغوت بروند

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ
النَّاسُ بِالْقِسْطِ

۱- مسلمانان وظیفه دارند جامعه ای بر پایه ی عدالت بنا
کنند.

۲- قلمرو ولایت ظاهری.

۳- ضرورت اجرای احکام از دلایل تشکیل حکومت اسلامی
است.

قلمروهای رسالت:

۱- دریافت و ابلاغ وحی: رسول خدا (ص) آیات قرآن کریم را به طور کامل از فرشته ی وحی دریافت می کرد و بدون کم و کاست به مردم می رساند. برای حفظ پیام الهی و امکان دسترسی مردم به آن، عده ای از یاران آن حضرت آیات قرآن را می نوشتند. عده ی زیادی هم بودند که آیات و سوره ها را در سینه ی خود حفظ می کردند.

نویسندگان قرآن را «کاتبان وحی» و حفظ کنندگان آیات را «حافظان وحی» می نامیدند. اولین و برترین کاتب و حافظ قرآن، حضرت علی (ع) بود.

پیامبر اکرم (ص) این مسئولیت را به طور کامل به انجام رساند و قرآن کریم را مرتب و تنظیم کرد و در اختیار آیندگان قرار داد. اکنون که قرن ها از زمان نزول قرآن می گذرد، این کتاب آسمانی به همان صورتی

که رسول خدا (ص) آیات و سوره های آن را تنظیم کرده بود، در میان مردم وجود دارد و مشتاقان هدایت به آسانی می توانند از آن بهره ببرند و راه رستگاری را در کلام خداوند بیابند.

۲- تعلیم و تبیین تعالیم وحی (مرجعیت دینی):

پیامبر اکرم (ص)، فقط رساننده ی وحی نبود بلکه وظیفه ی تعلیم و تبیین قرآن کریم را نیز برعهده داشت تا مردم بتوانند به معارف بلند این کتاب آسمانی دست یابند و جزئیات احکام و قوانین را بفهمند و شیوه ی عمل کردن به آن را بیاموزند. از این رو، گفتار و رفتار پیامبر(ص) اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق آیات الهی است و

مسلمانان با مراجعه به آن، به معنای واقعی بسیاری از معارف این کتاب پی می برند و شیوه ی انجام دستورات قرآن را می آموزند. ما هم اکنون، نماز، روزه، حج و بسیاری دیگر از وظایف خود را که کلیّات آن ها در قرآن کریم آمده، مطابق گفتار و رفتار رسول خدا (ص) انجام می دهیم. به راستی که ایشان اولین و بزرگ ترین معلم قرآن بوده است.

۳- اجرای قوانین الهی از طریق ولایت بر جامعه (ولایت ظاهری):

دیگر قلمرو رسالت پیامبر اکرم (ص) ولایت بر جامعه است. ولایت به معنی سرپرستی و رهبری می باشد. ایشان، به محض این که مردم مدینه اسلام را پذیرفتند به مدینه هجرت کرد و به کمک مردم آن شهر (یعنی انصار) و مهاجرانی که از مکه آمده بودند، حکومتی را که بر مبنای

قوانین اسلام اداره می شد، پی ریزی نمود. ایشان مسجد مدینه را که در همان روزهای اول ورود به شهر ساخته شد، محل حکومت و رهبری خود قرار داد و به تدریج و با توسعه ی کشور اسلامی، احکام خداوند را در همه ی ابعاد سیاسی، اقتصادی، قضایی، نظامی و فرهنگی، با کمک مردم به اجرا درآورد و به گسترش عدالت پرداخت.

روایات متعددی از معصومین علیهم السلام نقل شده

است که اسلام را بر «پنج پایه» استوار دانسته و از میان آن ها «ولایت» را مهم ترین پایه شمرده اند. از جمله ی آن ها این حدیث از امام باقر (ع) است:

بُنِيَ الْإِسْلَامُ عَلَى خَمْسَةِ أَشْيَاءَ: عَلَى الصَّلَاةِ، وَ الزَّكَاةِ، وَ الْحَجِّ،
وَ الصَّوْمِ، وَ الْوَلَايَةِ، وَ لَمْ يُنَادَ بِشَيْءٍ مِثْلَ مَا نُودِيَ لِلْوَلَايَةِ
* اشاره به قلمرو ولایت ظاهری دارد.

این حدیث از اهمیت بسیار بالای ولایت حکایت می کند.
زیرا وقتی ولایت و حکومت اسلامی برقرار شود، فرصت
برای اجرای تمام احکام دین از جمله نماز، زکات، روزه و
حج فراهم می شود و مردم اعمال خود را در سایه ی ولایت
الهی انجام می دهند.

دلایل تشکیل حکومت اسلامی:

الف) جامعیت دین اسلام: اسلام یک دین کامل و دربردارنده ی هدایت انسان در همه ی ابعاد فردی و اجتماعی آن است. از آن جایی که حیات فردی و اجتماعی انسان امری به هم پیوسته و کاملاً مرتبط با یکدیگر است، برنامه ی هدایت وی نیز باید جامع و دربرگیرنده هر دو جنبه ی حیات انسان باشد و همه بخش های زندگی وی را پوشش دهد.

مهم ترین بخش زندگی اجتماعی، حکومت و اداره ی جامعه و تنظیم روابط سیاسی، اجتماعی و اقتصادی است. چگونه ممکن است یک دین کامل، از این بخش زندگی که بر همه ی بخش ها تأثیر جدی می گذارد، غافل بماند و مردم را به یک نظام حکومتی درست راهنمایی نکند؟

ب) ضرورت اجرای احکام اسلامی:

یکی از اهداف ارسال پیامبران آن بود که مردم، جامعه‌ای بر پایه‌ی عدل بنا کنند و روابط مردمی و زندگی اجتماعی خود را بر اساس قوانین عادلانه بنا نهند. این هدف بزرگ بدون وجود یک نظام حکومتی سالم میسر نیست. آیا می‌شود که خداوند هدفی را برای ارسال پیامبر خود تعیین کند ولی ابزار و شیوه‌ی رسیدن به آن را نادیده بگیرد؟

همچنین قرآن کریم برای رسیدن به جامعه‌ی عادلانه
احکامی مانند خمس، زکات، حفظ استقلال جامعه و نفی
سلطه‌ی بیگانگان، امر به معروف، نهی از منکر، مبارزه با
ظلم و جهاد دارد. روشن است که اجرای این قوانین بدون
تشکیل حکومت اسلامی امکان پذیر نیست.

ج) پذیرش ولایت الهی و نپذیرفتن حاکمیت طاغوت:

ولی و سرپرست حقیقی انسان ها خداست و به همین جهت، فرمانبرداری و اطاعت از دستورهایی او و کسانی که خودش معین کرده، ضروری و واجب است. اجرای هر قانون و پیروی از هر کس هنگامی صحیح است که به گونه ای به قانون الهی و فرمان او باز گردد.

کسانی که به مردم فرمان می دهند و قانون گذاری

می کنند، در حالی که خداوند آن ها را تعیین نکرده و فرمان و قانونشان نشأت گرفته از قرآن، یعنی برخاسته از فرمان الهی نیست، «طاغوت» نامیده می شوند. مراجعه به «طاغوت» و انجام دستورهای وی بر مسلمانان حرام است.

(د) حفظ استقلال جامعه ی اسلامی در برابر کفار:

قرآن کریم از مسلمانان می خواهد که سلطه ی بیگانگان را نپذیرند و زیر بار آن ها نروند؛ این حکم قرآنی را «قاعده ی نفی سبیل» می گویند.

مستکبران و ستمگران جهان همواره در پی آنند که بر جوامع دیگر مسلط شوند و از منابع مادی آنان بهره ببرند. تشکیل حکومت اسلامی، با آن رهبری که خداوند معین

فرموده، هم مانع سلطه ی بیگانگان می شود و هم می تواند روابط سیاسی، اقتصادی و فرهنگی را با سایر کشورها به گونه ای تنظیم کند که جامعه ی اسلامی استقلال خود را در جهات مختلف حفظ نماید و بیگانگان راهی برای تسلط بر مسلمانان نیابند.

ارتباط	سخنان امام خمینی «ره»
پذیرش ولایت الهی و نپذیرفتن حاکمیت طاغوت	به این دلیل که هر نظام سیاسی غیراسلامی، نظامی شرک آمیز است، چون حاکمش «طاغوت» است، ما موظفیم آثار شرک را از جامعه ی مسلمانان و از حیات آنان دور کنیم و از بین ببریم.
جامعیت دین اسلام	مذهب اسلام هم زمان با این که به انسان می گوید که خدا را عبادت کن و چگونه عبادت کن، به او می گوید چگونه زندگی کن و روابط خود را با سایر انسان ها چگونه باید تنظیم کنی و حتی جامعه ی اسلامی با سایر جوامع چگونه روابطی باید برقرار نماید. هیچ حرکتی و عملی از فرد و جامعه نیست، مگر این که مذهب اسلام برای آن حکمی مقرر داشته است.

ارتباط	سخنان امام خمینی «ره»
ضرورت اجرای احکام اسلامی	مجموعه ی قانون برای اصلاح جامعه کافی نیست. برای این که قانون مایه ی اصلاح بشر شود، به قوه ی اجراییه و مجری احتیاج دارد. به همین جهت، خداوند متعال در کنار فرستادن یک مجموعه قانون - یعنی احکام شرع- یک حکومت و دستگاه اجرا و اداره مستقر کرده است. رسول اکرم(ص) در رأس تشکیلات اجرایی و اداری جامعه ی مسلمانان قرار داشت.
ضرورت اجرای احکام اسلامی	با دقت در ماهیت و کیفیت احکام شرع درمی یابیم که اجرای آن ها و عمل به آن ها مستلزم تشکیل حکومت است و بدون تأسیس یک دستگاه عظیم و پهناور اجرا و اداره نمی توان به وظیفه ی اجرای احکام الهی عمل کرد.

ولایت معنوی، برترین مقام پیامبر (ص):

همان طور که دیدیم، رسول خدا از طرف خداوند دارای ولایت ظاهری است و سرپرستی و رهبری جامعه را برعهده دارد و با اجرای قوانین الهی جامعه ی اسلامی را اداره و رهبری می کند.

اما آن حضرت ولایت معنوی را که همان سرپرستی و رهبری معنوی انسان هاست و مرتبه ای برتر و بالاتر از

ولایت ظاهری است نیز داراست. این ولایت چیست و چگونه انجام می پذیرد؟

رسول خدا (ص) با انجام وظایف عبودیت و بندگی و در مسیر قرب الهی به مرتبه ای از کمال نائل شد که می توانست عالم غیب و ماورای طبیعت را مشاهده کند و واسطه ی فیض خالق به مخلوق شود و به اذن الهی در عالم طبیعت تصرف نماید. به طور مثال، به اذن الهی قادر بود

بیمار را شفا بخشد، خطری را از کسی دفع نماید و سایر حاجات مردم را در صورتی که صلاح آن ها در آن باشد، برآورده سازد.

نمونه ی دیگر ولایت معنوی، هدایت بندگان خداست، نه از طریق آموزش معمولی و عمومی، بلکه از طریق امداد غیبی و الهامات روحی و معنوی و تصرف در قلوب و مانند آن. میزان بهره مندی انسان ها از این هدایت معنوی به

درجه ی ایمان و عمل آنان بستگی دارد. هر قدر درجه ی ایمان و عمل انسان ها بالاتر باشد، استعداد و لیاقت دریافت هدایت های معنوی را بیشتر کسب می کنند و درمی یابند که خداوند چه نقش عظیمی برعهده ی رسول خدا (ص) برای هدایت انسان ها گذاشته است. نمونه ای کامل از این نوع هدایت را می توانیم در رفتار رسول خدا (ص) با حضرت علی (ع) ببینیم. آن حضرت که

از همان دوران کودکی تحت تربیت رسول خدا (ص) قرار گرفت، با استعداد بی نظیر خود مراتب کمال را در ایمان و عمل به سرعت می پیمود. به همین جهت، علاوه بر تربیت از روش های معمولی، از هدایت های معنوی رسول خدا (ص) نیز بهره می برد. ایشان می فرماید:

« روزی رسول خدا (ص) هزار باب از علم به رویم گشود که از هر کدام، هزار باب دیگر گشوده می شد.»

اندیشه و تحقیق:

فَلِذَلِكَ فَادِعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ
بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمْ...

۱- با توجه به کلمه (فَادِعُ) قلمرو دریافت و ابلاغ وحی
نتیجه می شود.

۲- با توجه به کلمه (لِأَعْدِلَ) قلمرو و لایت ظاهری نتیجه
می شود.

۱- از دقت در پیام کدام آیه، «مرجعیت دینی» پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله که یکی از قلمروهای رسالت او است، استنباط می شود؟

(۱) انما وليکم الله و رسوله و الذين آمنوا الذين يقيمون الصلاة و يؤتون الزکاة و هم راکعون

(سراسری تجربی-۹۱)

(۲) فلذلك فادع و استقم كما امرت و لا تتبع اهواءهم و قل امنت بما انزل الله من کتاب و امرت لاعدل بینکم

(۳) الله ولی الذین آمنوا یرحمهم من الظلمات الی النور

(۴) لقد من الله علی المؤمنین اذ بعث فیهم رسولاً من انفسهم یتلو علیهم آیاته و یرزقهم و یعلمهم الکتاب و الحکمه و ان كانوا من قبل لفي ضلال مبین

گزینه «۴» صحیح است

۲- از این که قبول کنندگان دعوت پیامبر اکرم (ص) رفتار و گفتار او را معتبرترین مرجع برای شناخت راه و برنامه‌ی اسلام محسوب می‌دارند و از این که پیامبر اسلام (ص) مسجد مدینه را در همان روزهای اول ورود، محل حل و فصل امور قرار داد و از این که پیامبر عظیم الشان اسلام (ص) واسطه‌ی فیض و رحمت به مخلوقات قرار گیرد، به ترتیب مسئولیت‌های سه‌گانه‌ی ...، ... و ... مفهوم می‌گردد. (سراسری انسانی-۹۱)

(۱) ولایت معنوی – ولایت ظاهری – مرجعیت دینی

(۲) ولایت معنوی – مرجعیت دینی – ولایت ظاهری

(۳) مرجعیت دینی – ولایت معنوی – ولایت ظاهری

(۴) مرجعیت دینی – ولایت ظاهری – ولایت معنوی

گزینه «۴» صحیح است

۳- با توجه به « مفهوم » کدام آیه « ایمان به استمرار وحی الهی در زمان نبوت انبیا ایجاب می کند نفی داوری خواستن از نااهلان را »؟
(سراسری هنر - ۹۱)

(۱) وَ قَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ وَ يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا
(۲) فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ

(۳) قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ
(۴) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أَنْزَلَ إِلَيْكَ وَمَا أَنْزَلَ مِنْ
قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ كَزَيْنِهِ «۴» صحیح است

۴- از بیان امیر مؤمنان، علی (ع) که می فرماید: «روزی رسول خدا (ص) هزار باب از علم به رویم گشود که از هر کدام، هزار باب دیگر گشوده می شد.» دریافت می گردد که.....؟

(سراسری زبان-۹۱)

۱) بهره مندی انسان ها از هدایت معنوی نمونه ولایت معنوی و مربوط به درجه ایمان و عمل است.

(۲) خیر و برکت ولایت معنوی، نتیجه ی ولایت ظاهری است و راه وصول به آن، ایمان و عمل است.

(۳) رسول خدا به اذن خداوند برخوردار از قدرت دخل و تصرف در عالم تکوین است و ولایت معنوی نتیجه ی هدایت معنوی است.

(۴) امیر مؤمنان، علی (ع)، تربیت شده ی وجود مقدس پیامبر گرامی اسلام بود و هدایت ظاهری نتیجه ی هدایت باطنی است.

گزینه «۱» صحیح است

۵- تصرف در عالم طبیعت به اذن خداوند، نشانه‌ی وصول به مرتبه‌ی ولایت... و بهره‌مندی انسان‌ها از هدایت، است. (سراسری هنر-۹۰)

(۱) ظاهری - نمونه‌ی ولایت معنوی

(۲) معنوی - نمونه‌ی ولایت معنوی

(۳) ظاهری - نمونه‌ی ولایت ظاهری

(۴) معنوی - نمونه‌ی ولایت ظاهری گزینه «۲» صحیح است

۶- بهره مندی انسان از هدایت معنوی که ولایت معنوی است به درجه و بستگی دارد.

(سراسری خارج از کشور ۹۰)

(۱) نمونه - معرفت - تقوا

(۲) علّت - معرفت - تقوا

(۳) علّت - ایمان - عمل

(۴) نمونه - ایمان - عمل

گزینه «۴» صحیح است

« درس پنجم »

« تداوم رسالت »

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ
فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا

۱- آیه اطاعت (اولوالامر)

۲- مربوط به حدیث جابر

۳- ایمان به خداوند و اعتقاد به معاد، شرط بازگرداندن
محاکمات به خداوند پیامبر است، که این بهتر است و
سرانجام نیکو است.

أَمَّا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ

يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

۱- آیه ولایت

۲- پس از نزول این آیه پیامبر مصداق آن را متذکر می شود.

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا
بَلَغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الْكَافِرِينَ

۱- آیه ابلاغ یا تبلیغ

۲- اهمیت ابلاغ به اندازه اهمیت رسالت است.

۳- حفظ جان پیامبر در این آیه آمده است. (وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ

النَّاسِ)

إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ

تَطْهِيرًا

۱- آیه تطهیر

۲- این آیه درباره ی عصمت اهل بیت (ع) به ویژه

حضرت زهرا (س) است.

همان طور که در زمان پیامبر اکرم (ص) «تعلیم و تبیین تعالیم دین»، «ولایت و سرپرستی جامعه» ضروری بود و ایشان این مسئولیت ها را از جانب خداوند انجام می داد، ضروری است که پس از ایشان، کسانی به عنوان «امام» از جانب خداوند این مسئولیت ها را به انجام رسانند و راه پیامبر را ادامه دهند. همچنین لازم است انسان هایی که قلب و جان خود را لایق پذیرش هدایت معنوی کرده اند، از این هدایت نیز برخوردار شوند.

مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفْ إِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مِيتَةً جَاهِلِيَّةً

۱- شناخت امام معصوم

۲- به مرگ جاهلی مردن معلول شناختن امام است.

تعیین امام:

از آن جا که امام همه ی مسئولیت های پیامبر اکرم (ص) جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد، باید صفات و ویژگی های خاصی داشته باشد تا مردم در درستیِ راهنمایی ها و فرمان های وی به یقین و اطمینان برسند. از جمله ی این ویژگی ها «عصمت» است. تشخیص عصمت برای انسان ها ممکن نیست؛ بنابراین، همان طور که پیامبر از طرف خدا

معین می شود، تنها کسی که می تواند فرد شایسته ی
مقام امامت را معرفی کند، خداست.

۱- معرفی امام در مراسم دعوت خویشان:

حدود سه سال از بعثت گذشته بود که این فرمان از جانب
خداوند برای پیامبر آمد: «خویشان نزدیک خود را انذار
کن» برای انجام این دستور، رسول خدا چهل نفر از بزرگان
بنی هاشم را دعوت کرد و درباره ی اسلام با آنان سخن

گفت و در پایان به آنان فرمود:

کدام یک از شما مرا در این راه کمک می دهد تا برادر من،

وصّی من و خلیفه ی من در میان شما باشد؟

همه ی مهمانان سکوت کردند. در میان سکوت آنان که به

پیروزی و گسترش دین پیامبر امیدی نداشتند، علی بن ابی

طالب (ع) که در آن زمان نوجوانی بیش نبود، برخاست و

گفت: « من یار و یاور تو خواهم بود، ای رسول خدا! »

۲- نزول آیه ی ولایت:

در یکی از روزها، نزدیک ظهر، فرشته ی وحی آمد و از جانب خداوند آیه ای آورد که در آن ویژگی های ولیّ و سرپرست مسلمانان مشخص شده بود. در این آیه، ابتدا خداوند و سپس پیامبر و پس از ایشان کسی به عنوان ولیّ معرفی شده بود که به خدا ایمان دارد، نماز را برپا می دارد و در حال رکوع صدقه می دهد. هنگامی که رسول خدا (ص)

دریافت که چنین واقعه ای رخ داده است و کسی در رکوع
صدقه داده و خداوند قصد معرفی او را دارد، با شتاب و در
حالی که آیه را می خواند و مردم را از آن آگاه می کرد، به
مسجد آمد و پرسید:

آیا کسی در حال رکوع صدقه داده است؟

نزول این آیه در هنگام انجام واقعه ای که مردم ناظر آن
بودند و اعلام این حقیقت از جانب رسول خدا (ص) که

مصداق آیه امام علی (ع) است، برای آن بود که مردم به چشم خود ببینند و از زبان پیامبر بشنود و امکان کتمان و مخفی کردن آن از بین برود.

۳- نزول آیه ی تطهیر:

اُمّ سَلَمَه، همسر رسول خدا (ص)، می گوید: روزی ایشان در خانه استراحت می کرد که دختر بزرگوارش فاطمه ی زهرا (س) وارد شد. پیامبر(ص) ایشان را به کنار خود دعوت کرد. حضرت فاطمه نزد پیامبر رفت و در کنار ایشان نشست. پس از وی به ترتیب، حضرت علی (ع)، امام حسن (ع) و امام حسین (ع) آمدند.

رسول خدا (ص) آنان را نیز در کنار خود جای داد. آن گاه برای آنان دعا کرد و فرمود:

« خدایا! اینان اهل بیت من اند؛ آنان را از هر پلیدی و ناپاکی حفظ کن »

در همین زمان فرشته ی وحی آمد و آیه ی تطهیر را قرائت کرد. ام سلمه می گوید: « من هم پیش رفتم که در کنار آن ها قرار بگیرم تا از این افتخار بزرگ سهمی داشته و جزء اهل بیت باشم اما رسول خدا (ص) فرمود:

« ای ام سلمه، نه، تو همسر من هستی و عاقبت نیکویی

داری اما اینان اهل بیت من اند »

برای این که مردم از این موضوع مطلع شوند، پیامبر مدت

ها هر روز صبح، هنگام رفتن به مسجد از درخانه ی

فاطمه (س) می گذشت و اهل خانه را « اهل بیت » صدا

می زد و آیه ی تطهیر را می خواند.

۴- حدیث جابر:

وقتی آیه ی ۵۹ سوره ی نساء که در ابتدای درس آمده، نازل شد، جابر بن عبدالله انصاری به پیامبر گفت:

«یا رسول الله، ما خدا و رسول او را شناخته ایم. لازم است
«اولوا الامر» را هم بشناسیم.»

رسول خدا(ص) فرمود:

ای جابر، آنان جانشینان من و امامان بعد از من اند.

نخستین آنان علی بن ابی طالب است و سپس به ترتیب:
حسن بن علی، حسین بن علی، علی بن الحسین، محمد بن
علی که در تورات به «باقر» معروف است و تو در هنگام
پیری او را خواهی دید و هر وقت او را دیدی، سلام مرا به او
برسان. پس از محمد بن علی نیز به ترتیب، جعفر بن محمد،
موسی بن جعفر، علی بن موسی، محمد بن علی، علی بن
محمد، حسن بن علی و پس از ایشان فرزندش می باشد که

هم نام و هم کنیه ی من است. اوست که از نظر مردم پنهان

می شود و غیبت او طولانی می گردد تا آن جا که فقط

افرادی که ایمان راسخ دارند، بر عقیده ی به او باقی

می مانند.

۵- حدیث ثقلین:

پیامبر اکرم (ص) به طور مکرر، از جمله در روزهای آخر عمر خود، می فرمود:

إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ من در میان شما دو چیز گران بها می گذارم:

كِتَابَ اللَّهِ وَ عِترَتِي أَهْلَ بَيْتِي کتاب خدا و عترتم اهل بیتم را

مَا إِنْ تَمَسَّكْتُمْ بِهِمَا تا وقتی که به این دو تمسک جویند

لَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا هرگز گمراه نمی شوید

وَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا

و این دو هیچ گاه از هم جدا نمی شوند

حَتَّى يَرِدَا عَلَيَّ الْخَوْضَ

تا کنار حوض کوثر بر من وارد شوند

۶- حدیث منزلت:

وقتی خداوند حضرت موسی (ع) را مأمور مبارزه با فرعون

کرد، آن حضرت از خداوند خواست که برادرش هارون را

مشاور، پشتیبان و شریک در امر هدایت مردم قرار دهد.

خداوند نیز درخواست حضرت موسی (ع) را پذیرفت.

پیامبر اکرم (ص) نیز بارها به حضرت علی (ع) فرمود:

أَنْتَ مِنِّي تو برای من

بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ مُوسَى به منزله ی هارون برای موسی هستی؛

إِلَّا أَنَّهُ وَ لَأَنْبِيَّ بَعْدِي جز این که بعد از من پیامبری نیست.

۷- حدیث غدیر:

پیامبر گرامی اسلام در سال دهم هجرت عازم مکه شد تا فریضه ی حج را به جا آورد. این حج که در آخرین سال زندگی ایشان برگزار شد، به «حَجَّةُ الْبَلَاغ» و «حَجَّةُ الْوَدَاع» مشهور است. در این مراسم حج، حدود ۱۲۰ هزار نفر شرکت کرده بودند تا روش انجام دادن اعمال حج را از ایشان فراگیرند و اعمال را همراه ایشان به جا آورند.

پس از برگزاری حج و در مسیر بازگشت به مدینه در روز
هجدهم ماه ذیحجه، در محلی به نام غدیر خم آیه ی ۶۷
سوره ی مائده نازل شد.

بعد از نزول این آیه، پیامبر اکرم (ص) دستور داد همه
توقف کنند تا بازماندگان برسند و آنان که پیش رفته اند،
برگردند. ظهر شده بود؛ ابتدا نماز را به جا آوردند و سپس،
پیامبر در یک سخنرانی مهم و مفصل با مردم سخن گفت و

آنان را برای دریافت آن پیام بزرگ آماده کرد. در این جا از

مردم پرسید:

أَيُّهَا النَّاسُ

ای مردم

چه کسی به مؤمنان

مَنْ أَوْلَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ

از خودشان سزاوارتر است؟

مِنْ أَنْفُسِهِمْ

گفتند: خدا و پیامبرش بر ما ولایت و سرپرستی دارند.

سپس، فرمود:

مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ هَر كَسٍ كَه مِنْ وَلِيٍّ وَ سِرپرست اویم،

فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ عَلِي نيز ولی و سرپرست اوست.

و این جمله را سه بار تکرار کرد.

در پایان سخنرانی نیز از حاضران خواست که مطالب گفته

شده را به غایبان برسانند. پس از آن، مردم برای عرض

تبریک و شادباش به سوی امام آمدند و با وی بیعت کردند.

سخنان پیامبر (ص) در این واقعه از جهت سلسله ی راویان

حدیث چنان محکم است که شاید کمتر حدیثی مانند آن وجود داشته باشد. صدو ده نفر از اصحاب پیامبر (ص) که در غدیر حاضر بوده اند، آن را بی هیچ واسطه ای از پیامبر (ص) نقل کرده اند. دانشمندان و تاریخ نویسان و مفسرانی از اهل سنت نیز این واقعه را با مدارک زیاد در کتابهای خود آورده اند که نام سیصد و پنجاه نفر آنها در کتاب «الغدیر» آمده است.

نتیجه گیری:

با بررسی این آیات و احادیثی که گفته شد، روشن می شود که:

الف) پیامبر اکرم (ص)، حضرت علی (ع) و یازده فرزند ایشان را به جانشینی خود معرفی کرده است و آنان عهده دار مسئولیت امامت اند.

ب) لازمه ی این مرتبه از جانشینی، علم و معرفت کامل و

عصمت از گناه و اشتباه است؛ همان گونه که رسول خدا (ص) این دو ویژگی را دارا بود.

ج) تعیین جانشین رسول خدا (ص) با هدایت و راهنمایی خداوند بوده و خداوند، ائمه ی اطهار (ع) را به این مقام برگزیده است.

د) حضرت فاطمه ی زهرا (س) جزء اهل بیت است و اگرچه عهده دار امامت نبوده، اما دارای علم و عصمت کامل است و پیروی از کلام و رفتار وی بر همه ی مسلمانان واجب و سرچشمه ی هدایت و رستگاری است.

۱- اگر گفته شود: «طرح و برنامه ی خداوند برای جامعه ی اسلامی، پس از رحلت رسول خدا (ص) چیست؟» مفهوم کدام آیه پاسخ به این سؤال است؟ (سراسری خارج از کشور-۹۱)

(۱) يُرِيدُونَ أَنْ يُتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ

(۲) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

(۳) فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ

(۴) إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ يُؤْتُونَ

الزَّكَاةَ
گزینه «۲» صحیح است

۲- پیامبر گرامی اسلام(ص) در حدود سال سوم بعثت در یک دعوت آشکار ... و در پایان به آنان فرمود: «کدام یک از شما مرا در این راه کمک می دهد ...» این اقدام پیامبر(ص) نشان می دهد که: ...

(سراسری ریاضی-۹۱)

۱) عامه‌ی مردم را به توحید دعوت کرد - جانشینی پیامبر اکرم(ص) چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود.

۲) خویشان خود را انداز داد - جانشینی پیامبر اکرم(ص) چنان اهمیتی دارد که از همان روزهای اول دعوت باید برای مردم مشخص شود.

۳) عامه‌ی مردم را به توحید دعوت کرد - امام همه‌ی مسئولیت‌های پیامبر اکرم(ص) جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد تنها خداوند می‌تواند فرد شایسته‌ی مقام امامت را معرفی کند.

۴) خویشان خود را انداز داد - امام همه‌ی مسئولیت‌های پیامبر اکرم(ص) جز دریافت و ابلاغ وحی را دارد تنها خداوند می‌تواند فرد شایسته‌ی مقام امامت را معرفی کند.
گزینه «۲» صحیح است

۳- گسترش مرزهای جغرافیایی، به وجود آمدن افکار و اندیشه های ضدّ و نقیض فرقه های متفاوت دینی و رخداد حوادث تازه در زندگی «انسان» ایجاب می کند ...

(۱) وجود و حضور یک مفسر معتبر وحی الهی را که حقیقت آن در حدیث «ثقلین» ترسیم شده است.

(۲) بیداری «امت» را در هر زمان که دین الهی را پاسخگوی نیازهای خود بدانند و به آن تمسک کنند.
(سراسری تجربی-۹۱)

۳) اِکمال دین و اتمام نعمت را که در حادثه ی غدیر، محقق

شد و خدای متعال فرمود: الیوم اکملت لکم دینکم.

۴) استمرار قلمروهای دوگانه ی رسالت را در هر زمان که

آن چه را پیامبر اکرم(ص) حلال و حرام اعلام کرده، تا روز

قیامت چنین خواهد بود.

گزینه «۱» صحیح است

۴- جمع شدن وجود مقدّس فاطمه‌ی زهرا سلام الله علیها

و علی مرتضی و امام حسن مجتبی و امام حسین علیهم

صلوات الله در کنار پیامبر گرامی اسلام صلی الله علیه و

آله، جمله‌ی دعائی ... پیامبر و نزول آیه‌ی ... را به دنبال

داشت. (سراسری انسانی-۹۱)

۱) خدایا اینان اهل بیت من‌اند. آنان را از هر پلیدی حفظ کن
ولایت

۲) خدایا اینان اهل بیت من‌اند. آنان را از هر پلیدی حفظ کن
تطهیر

۳) خدایا اهل بیتم را به سرزمین بی‌حاصل ساکن گردانم تا نماز
به پای دارند - تطهیر

۴) خدایا اهل بیتم را به سرزمین بی‌حاصل ساکن گردانم تا نماز
به پای دارند - ولایت

گزینه «۲» صحیح است

۵- «جاودانگی قرآن، حکم به جاودانگی نگهبانان الهی در کنار آن می نماید، تا لازم و ملزوم بودن وحی و حافظان واقعی آن از دستبرد راه زنان اندیشه، به اثبات برسد» این حقیقت از دقت در پیام ... مفهوم می گردد. (سراسری زبان-۹۱)

(۱) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ

(۲) إِنِّي تَارِكٌ فِيكُمْ الثَّقَلَيْنِ كِتَابَ اللَّهِ وَ عِترتي أَهْلَ بَيْتِي مَا إِن تَمَسَّكُمْ بِهِمَا لَنْ تَضِلُّوا أَبَدًا وَإِنَّهُمَا لَنْ يَفْتَرِقَا..

(۳) يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا

بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ

(۴) أَيُّهَا النَّاسُ مَنْ أَوْلَى النَّاسِ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ، مَنْ كُنْتُ

مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلَيَّ مَوْلَاهُ اللَّهُمَّ وَالِ مِنْ وَالَاه

گزینه «۲» صحیح است

۶- پیامبر گرامی اسلام (ص)، هدایت همیشگی امت اسلامی را در
گرو ... به ثقلین اعلام فرمود که هم چون ... لازم و ملزوم
یک دیگرند و قرآن همیشگی، ایجاب می کند... همیشگی را.
(سراسری خارج از کشور-۹۰)

۱) تمسک همیشگی - پیامبر (ص) و عصمت - تمسک

۲) مودت خالصانه - قرآن و پیامبر (ص) - عصمت

۳) مودت خالصانه - پیامبر (ص) و عصمت - تمسک

۴) تمسک همیشگی - قرآن و پیامبر (ص) - عصمت

گزینه «۴» صحیح است

۷- این کلام پیامبر (ص) که به پیشگاه خدا عرضه داشت:

« خدایا! اینان اهل بیت من اند، آنان را از هر پلیدی و

ناپاکی حفظ کن » مقدمه ی نزول آیه ی مبارکه ی ... شد

که وسیله اطلاع رسانی به دیگران،.... بود.

(سراسری ریاضی-۹۰)

(۱) إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُم تَطْهِيرًا -

بیان مدت مدید صبحگاهی پیامبر

(۲) إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُم تَطْهِيرًا -

ورود با شتاب پیامبر به مسجد و سؤال او

(۳) إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ

يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ - بیان مدت مدید صبحگاهی پیامبر

(۴) إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَ رَسُولُهُ وَ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَ

يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ - ورود با شتاب پیامبر به مسجد و سؤال او

گزینه «۱» صحیح است